

Een Kudelstaartse huislijst

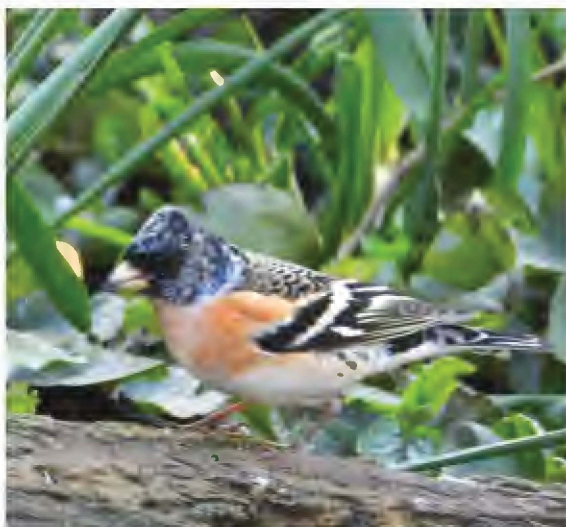
John van der Woude

Wie nu vanuit Amsterdam naar het zuiden rijdt, komt pas ten zuiden van Kudelstaart buiten de bebouwde kom. Dat komt doordat Amstelveen en Aalsmeer aan elkaar gegroeid zijn, en Kudelstaart de zuidelijke uitloper van Aalsmeer is. De zuidgrens van het werkgebied van onze vogelwerkgroep is ooit langs de toenmalige N201 dwars door Aalsmeer getrokken, maar in feite is de zuidkant van Kudelstaart logischer. Daar begint het Groene Hart, als we het nog zo durven noemen na alle aantastingen, maar hoe dan ook, je fietst vanuit Kudelstaart langs riviertjes zo de open ruimte in. Sinds 1996 wonen wij aan die zuidrand van Kudelstaart en houden we een huislijst bij van de vogelsoorten die we in de tuin of vanuit huis of tuin waarnemen. De teller staat nu op 126 soorten, waarvan ik graag verslag doe gezien alle belangstelling voor de natuur dichtbij huis in deze coronatijd.

Onze tuin is circa 150 vierkante meter groot en behoorlijk groen met veel bomen en struiken waar we de vogels bijna jaarrond voeren. Naast ons huis is een parkje met inmiddels hoge bomen en achter het huis ligt een breed sierwater van de gemeente, met een rietzoom. Aan de overkant van dat water staan ook hoge bomen en aan de waterkant hebben we in het begin stiekem knotwilgen geplant. De tuinen in de omgeving zijn veel minder groen, dus onze tuin werkt min of meer als een magneet op vogels. Dat komt ook door al die hoge bomen eromheen, en omdat de vogels die sowieso al in de tuin zijn voor het voer, op hun beurt passerende vogels aantrekken. Op 300 meter afstand beginnen de eerste akkers (met Gele Kwikstaart) en op 600 meter de weilanden langs de Amstel. De Westeinderplassen liggen op 500 meter afstand, en de Geerplas (bij Langeraar) is drie kilometer ver.

In en bij de tuin

Van de vaste bewoners van de tuin vallen de Groenlingen het meest op, alleen al door hun bijna onophoudelijke

FOTOS: JOHN VAN DER WOUDE

Keep, 26 maart 2020

De Gierzwaluw

kanarie-achtige gejodel. We zijn ook blij dat de Huismussen na jaren weer terug zijn, deze winter hadden we er zomaar dertig. Vraag niet hoeveel we uitgeven aan vogelvoer! Ringmus hadden we ook heel wat jaren maar dat lijkt helaas voorbij. In de winter hebben we veel Vinken en een enkele keer ook een Keep. Sijs komt soms op de elzenproppen af, van elzen die ik, toen we hier kwamen wonen, meegenomen had uit de Botshol na het wintervrijwilligerswerk om de rietvelden op te schonen. De berken die ik daaraan overhield staan in de voortuin en zijn inmiddels hoger dan het huis. In die berken zie ik vanuit mijn studeerkamer vaak Tjiftjaf, maar ook wel eens Vuurgoudhaan en zelfs een keer een Bladkoning. Het kwartet Zwartkop, Tuinfluter, Grasmus en Braamsluiper laat zich ook af en toe zien en horen in de tuin (alle vier zelfs zingend), maar dat is steeds van korte duur, hooguit een paar dagen. Nee, dan de Kleine Karekieten die in de rietzoom achter het huis broeden, die komen in de zomer regelmatig met hun jongen in de tuin foerageren, waarbij de appelbesstruiken favoriet zijn. Bosrietzanger hadden we eens in juni een paar dagen zingend achter het huis, maar het werd niks. In twee jaren hadden we zelfs Spotvogel een dagje zingend in de tuin, een mirakel.

Bonte Vliegenvanger hebben we verspreid over de jaren vier keer in de tuin gezien, één keer zelfs zingend bij een nestkastje. Een Grauwe Vliegenvanger bleef eens in juli een week lang in de tuin foerageren. Tijdens de invasieve doortrek van Zwarte Mees in het najaar van 2003 hadden wij er ook twee op bezoek, een mooie treffer natuurlijk. Moeilijker verklaarbaar is de Boomklever die eens in juli langskwam; het dichtstbijzijnde broedgebied zal het Amsterdamse Bos zijn, op 8 km van ons

Bonte Vliegenvanger, 23 april 2019

huis. Zwarte Roodstaart was er in het begin nog, toen er nog gebouwd werd in de omgeving. Gekraagde Roodstaart komt op trek verrassend vaak even pauzeren in onze tuin, met name rond de 20e september en begin mei. IJsvogels schoten een paar keer over het water achter het huis, in de maanden september, oktober en december, maar ook dit voorjaar, dus wie weet broedt hij in de buurt. Dat zou dan bij het grondbedrijf van de gemeente kunnen zijn op 400 meter van ons huis. Daar is sinds enkele jaren ook een kolonie Oeverzwaluwen, dus ook die zien we langskomen.

Op 7 april dit jaar landde een Beflijster in de boom naast ons huis. In strengere winters hebben we wel eens een verdwaalde Kramsvogel in de tuin, maar bijvoorbeeld ook een paar keer Houtsnip. Eens zagen we vlakbij huis een Waterral op het ijs. We wisten dat we die vanuit de tuin zouden kunnen zien, dus gauw naar huis gelopen en daarna bijgeschreven op de huislijst. Een paar jaar later vloog het nog harder en toen liep een Waterral gewoon in de tuin te scharrelen. Aan het begin van de Pestvogelinvasie van december 2000 hoorden wij er eentje in de straat, maar we kregen hem niet te zien. Een Rietgors kwam eens op een kille saaie winterdag wat eten op de voederplank. Spreeuwen hebben we in de winter soms in flinke aantallen. Een Sperwer kwam daarvan een keer profiteren, hij peuzelde het slachtoffer vlak voor ons raam op. Het hele jaar door komt er trouwens wel eens een Sperwer langs, wat wordt aangekondigd door mezen die luid roepend de bomen en struiken in schieten. Maar vaak slaan de mezen loos alarm, bijvoorbeeld als er een Houtduif laag overvliegt.

Sperwer, 2 mei 2020

Het absolute hoogtepunt op onze huislijst is de Draaihals die zich op 1 mei 2017 uitgebreid tegoed kwam doen aan de mieren in de tuin. Zoiets geeft onmiddellijk een paar dilemma's. Blijf ik kijken zonder kijker of durf ik me te bewegen om de kijker te pakken. Of probeer ik zo snel mogelijk de camera te pakken, ook al heb ik de vogel maar twee seconden bekeken. En hoe sein ik Nollie in dat ze voorzichtig moet komen kijken. Ach, uiteindelijk bleef hij geruime tijd doorfoerageren op dat smalle klinkerstraatje in de tuin. Dat daar tussen die klinkers zoveel mieren zitten komt omdat we ze niet bestrijden en ook omdat we er niet spuiten tegen het 'onkruid', wat ook wel te zien is op de foto. Wat een mazzel, een Draaihals in je tuin. Maar dat hij onze tuin verkoos komt ook omdat de andere tuinen minder groen zijn.

Overvliegend

Van de tientallen vogelsoorten die we alleen overvliegend gezien of gehoord hebben is Kraanvogel wel de meest merkwaardige. We stonden thuis de auto uit te pakken na een reisje naar de Kraanvogels van het Lac du Der in Frankrijk (Diepholz was toen nog niet in beeld), en ineens hoorden we Kraanvogels! We zagen ze nog net in de lichte nevel overvliegen, maar we konden onze oren en ogen haast niet geloven, wat een toeval.

Ons huis heeft een dakterras en dat is natuurlijk ideaal om overvliegende vogels te zien. Je moet er wel echt even voor gaan zitten en maar wachten tot er wat overvliegt, maar dan heb je ook wat, bijvoorbeeld vijftien steltlopersoorten: Scholekster, Kleine Plevier, Bontbekplevier, Goudplevier, Kievit, Watersnip, Grutto, Regenwulp,

Draaihals, 1 mei 2017

Vuurgoudhaan 15 oktober 2017

Wulp, Zwarte Ruiter, Tureluur, Groenpootruiter, Witgat, Bosruiter, Oeverloper. Dit gaat natuurlijk deels op geluid, maar we zagen ze ook, aan nachtelijke geluidsopnamen om nog meer soorten op te pikken doen wij niet. Ooit zagen we vanaf het dakterras een Roerdomp vliegen, en op een late zomeravond hoorden we vanaf het dakterras in de verte jonge Ransuilen roepen. Ganzen, eenden, meeuwen en sterns zien we overwegend als overvliegers, hoewel Krooneend ook ineens een keer in het water achter het huis zat, en Visdief ook wel boven het water achter ons huis hangt. Zwartkopmeeuw hebben we ook een paar keer zien en horen overvliegen, net als Zwarte Stern een paar keer rond 25 april, op doortrek. Ook leeuweriken (Veld- en Boomleeuwerik), zwaluwen (Boeren-, Oever- en Huiszwaluw), piepers (Graspieper en Waterpieper, nog steeds geen Boompieper) en kwikstaarten (Gele, Witte en Grote Gele) zien en horen we overvliegen. Er vloog zowaar ook eens in augustus een groepje Kruisbekken over, en ook eenmaal een Appelvink en een paar keer Barmsijzen. Een roofvogel is natuurlijk waar je vanaf het dakterras het meest op hoopt, maar dan heb je echt een lange adem nodig. De watertoren van Aalsmeer, waar al jaren Slechtvalken broeden, is maar drie kilometer van ons huis, en we hebben deze valk drie keer langs zien scheren. Een Boomvalk joeg eens in juni op zwaluwen en in augustus op insecten. Havik vloog ooit in augustus over, en Buizerd hangt regelmatig in de lucht. Wespendif trok een keer in augustus over, een vergelijking met de lokale Buizerd vergemakkelijkte de determinatie. Bruine Kiekendif broedt niet ver van huis en die hebben we vier keer gezien, deels ook buiten de broedtijd. Het wachten is natuurlijk op een doortrekkende Visarend of Zwarte Wouw of een rondzwervende Zeearend, maar ja, hoe lang moet je dan wel niet op het dakterras naar de lucht blijven staren. Het moet ook weer niet te gek worden natuurlijk. Wat blijft er verder nog te wensen over, althans: welke soorten moeten zo langza-

De Gierzwaluw

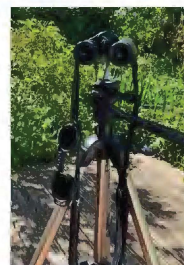
merhand toch wel eens kunnen?! Nou, Fuut in het water achter het huis, en Grote Zilverreiger op slaaptrek naar de Geerplas, en nog een reeks eenden die zeker overvliegend gezien kunnen worden. Bonte Strandloper zou je toch een keer moeten kunnen horen op doortrek, net als Boompieper. Maar de kansen op nieuwe soorten voor de huislijst worden daarna wel snel kleiner. Dan worden het van die voltreffers zoals de laatste nieuwe soort, de Beflijster dit jaar in april, en dat was dus in een voorjaar met opvallend veel doortrek van Beflijsters over Nederland. Als we nou toch ook aan geluidsopnamen van nachttrek zouden doen, ja dan pikken we zeker nieuwe soorten op. Maar het lijkt me zo'n gedoe. En uiteindelijk zijn de vogels die echt in de tuin verschijnen het leukst, zoals die Bonte Vliegenvanger en natuurlijk die Draaihals. Onze huislijst:

Aalscholver	Kraanvogel	Draaihals	Bladkoning
Roerdomp	Scholekster	Groene Specht	Tijftjaf
Blauwe Reiger	Kleine Plevier	Grote Bonte Specht	Fitis
Ooievaar	Bontbekplevier	Boomleeuwerik	Goudhaan
Lepelaar	Goudplevier	Veldleeuwerik	Vuurgoudhaan
Knobbelzwaan	Kievit	Oeverzwaluw	Grauwe Vliegenvanger
Kleine Zwaan	Watersnip	Boerenzwaluw	Bonte Vliegenvanger
Toendrarietgans	Houtsnip	Huiszwaluw	Staartmees
Kolgans	Grutto	Graspieper	Zwarte Mees
Grauwe Gans	Regenwulp	Waterpieper	Pimpelmees
Canadese Gans	Wulp	Gele Kwikstaart	Koolmees
Brandgans	Zwarte Ruiter	Grote Gele Kwikstaart	Boomklever
Nijlgans	Tureluur	Witte Kwikstaart	Boomkruiper
Bergeend	Groenpootruiter	Pestvogel	Vlaamse Gaai
Smient	Witgatje	Winterkoning	Ekster
Krakeend	Bosruiter	Heggemus	Kauw
Wilde Eend	Oeverloper	Roodborst	Zwarte Kraai
Krooneend	Zwartkopmeeuw	Zwarte Roodstaart	Spreeuw
Kuifeend	Kokmeeuw	Gekraagde Roodstaart	Huisbus
Grote Zaagbek	Stormmeeuw	Beflijster	Ringmus
Wespendief	Kleine Mantelmeeuw	Merel	Vink
Bruine Kiekendief	Zilvermeeuw	Kramsvogel	Keep
Havik	Visdief	Zanglijster	Groenling
Sperwer	Zwarte Stern	Koperwiek	Putter
Buizerd	Holenduif	Rietzanger	Sijs
Torenavalk	Houtduif	Bosrietzanger	Kneu
Boomvalk	Turkse tortel	Kleine Karekiet	Barmsijs
Slechtvalk	Halsbandparkiet	Spotvogel	Kruisbek
Fazant	Koekoek	Braamsluiper	Appelvink
Waterral	Ransuil	Grasmus	Rietgors
Waterhoen	Gierzwaluw	Tuinfluter	
Meerkoet	IJsvogel	Zwartkop	

Fotograaf voor een prikkie

Janneke Vorst

Begerig heb ik staan kijken naar allerlei apparatuur, maar een telescoop is voor mij echt te duur. Maar een smartphone en een goede verrekijker had ik wel. Voor €33,50 heb ik, met een statief van een videocamera, een paar man's digiscoop gemaakt. Het resultaat is verbluffend!

Verrassend goed resultaat

Mijn zoon maakte in een opwelling een foto (lepelaars in Haarlemmerliede) door mijn verrekijker met zijn – immer in zijn hand gekleefde – smartphone. Het resultaat was verrassend goed. Ook mijn iPhone maakt prachtige foto's, de werkelijkheid wordt zelfs iets mooier lijkt wel. Dát ging ik ook proberen. Veel mislukkingen (wazig, veel zwarte randen, lucht, soms een foto van een schoen) maar ook een "lucky shot". Zoals deze foto in het IJperveld met allerlei soorten in één beeld.

